

PM 2003 RI (Dnr 113-3061/2003, 200-3705/2002, 328-2225/2003, 321-2817/2003, 321-2023/2003, 326-2861/2003, 321-2580/2003, 322-2125/2003, 323-2284/2003)

**Uppföljning av budget 2003 – Delårsrapport och Tertialrapport
2 per den 31 augusti 2003**

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande (specifikation till beslutsklämmor per nämnd, se stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 2)

1. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 143,8 mnkr inkl. prestationsförändringar om 143,5 mnkr. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
2. Stadsdelsnämnder med betydande underskott i verksamheten medges budgetjustering för ökade kostnader med 16,1 mnkr för omstrukturering. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
3. Stiftelsen Vetenskapsstaden medges ett bidrag om 1,3 mnkr för förstärkning av stiftelsens resurser för marknadsföring internationellt och för ökad kompetens inom planerings- och etableringsområdena m.m. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 19,0 mnkr. Finansieringen sker genom att omdisponera för ändamålet avsätta medel under Kommunfullmäktige m.m. i 2003 års budget.
5. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden medges ersättning till stadens skolverksamheter för mottagande av lärarkandidater. Medel om 7,8 mnkr har för ändamålet avsatts under Kommunfullmäktige m.m. (KS 2002-12-18 § 21, dnr 200-3705/2002). Av medlen fördelas 7,2 mnkr till berörda nämnder av stadsledningskontoret (se särskild specifikation).
6. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 82,6 mnkr. Finansieringen sker genom att ta i anspråk i tidigare bokslut avsatta medel.
7. Renhållningsnämndens och utbildningsnämndens budgetar justeras för minskade kostnader avseende internränta med respektive 0,2 mnkr och 0,3 mnkr. Reglering sker inom Finansförvaltningen.
8. Nämndernas budgetar för 2003 justeras för ökade kostnader och intäkter med 188,1 mnkr med anledning av redovisade omslutningsförändringar.
9. Övriga framställningar till kommunstyrelsen om budgetjusteringar avslås enligt bilaga 2.
10. Stadsdelsnämnd Farstas begäran (särskilt ärende dnr 326-2861/2003) om medel för ett stödboende för psykiskt funktionshindrade på Frimärksvägen 15-17 medges (bilaga 2:33).
11. Finansieringsstöd till Stockholm Visitors Board avseende stöd till DN-galan (särskilt ärende dnr 328-2225/2003) medges (bilaga 2:13).

12. Stadsdelsnämnd Östermalms begäran att resultatenheterna Olaus Petri/-Hjorthagens skola och Engelbrektsskolan avvecklas som resultatenheter fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns ej med hänvisning till Regler för ekonomisk förvaltning 9 §: "Huvudregeln är att nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan."
13. Stadsdelsnämnd Vantörs begäran att enheten Fritiden definieras som resultatenhet fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns.
14. Stadsdelsnämnd Älvsjös begäran om medel för "Omdisponering av Herrängens skolas lokal för förskoleklassen och skolbarnsomsorgen Vitsippan till förskoleavdelning på förskolan Rödkulla" (särskilt ärende dnr 321-2023/2003) avslås (bilaga 2:37).
15. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 322-2125/2003) att schablonen för påbyggnadsutbildning omvandlas till anslag fr.o.m. den 1 juli 2003 avslås.
16. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 323-2284/2003) om budgetjustering med 3,7 mnkr för att driva ett utvecklingsprojekt vid Tensta gymnasium avslås.
17. Tidsplan för nämndernas arbete 2004 med bokslut och verksamhetsberättelse, uppföljning av budget, budgetunderlag samt verksamhetsplan godkänns.
18. Under Kommunfullmäktige m.m. avsätts 6,0 mnkr för ökade kostnader för att påbörja ett utvecklingsarbete av fritidsklubbar för elever i skolår 4-6 genom satsning på ett antal pilotverksamheter på skolor i olika delar av staden. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
19. Kulturnämnden anvisas 2,0 mnkr för ökade kostnader för fortsatt utvecklingsarbete med träffpunkt för äldre ungdomar. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
20. Socialtjänstnämnden anvisas 0,4 mnkr för ökade kostnader att utges som bidrag till frivilligorganisationer. Finansieringen sker genom de i 2003 års budget under *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* avsatta medlen för hemlösa.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Staden har under 2003 övergått från kvartalsrapporter till tertialrapporter för uppföljning av verksamheter och ekonomi. Införandet av tertialrapporter ökar kravet på att månadsrapporterna utgör ett effektivt instrument för att tidigt upptäcka avvikelser mot budget. Genom en effektiv månadsrapportering kommer tertialrapporterna i första hand inte att vara till för att identifiera avvikelser, utan snarare för att följa upp vidtagna åtgärder.

Ärendets innehåll

Ärendet innehåller delårsresultat och tertialrapport. Delårsresultatet har tagits fram för perioden 1 januari-31 augusti 2003. Resultatet utgörs av en sammanställning för samtliga

nämnders utfall för externa intäkter och kostnader för perioden, där interna intäkter och kostnader har eliminerats i sammanställningen.

Periodiseringar har gjorts på en övergripande nivå utifrån stadsledningskontorets anvisningar. I denna, årets andra delårsrapport, som upprättas per den 31 augusti, redovisas fullständig resultat- och balansräkning med periodiseringar. Då resultat för motsvarande period tidigare år ej redovisats, saknas jämförelsetal för analys.

Delårsrapport per den 31 augusti 2003

Stadens delårsrapport omfattar perioden januari till augusti 2003 och baseras på samtliga nämnders delårsrapporter inkl. Finansförvaltningen.

Resultatet för de två första tertialen 2003 uppgår till 792,5 mnkr. Posten jämförelsestörande kostnader uppgår till 46,4 mnkr och avser realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar.

Kommunkoncernen, dvs. stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser, redovisar ett positivt resultat om sammanlagt 1,2 mdkr före skatt för perioden.

Resultaträkning

Mnkr	2003-08-31	2002-12-31
	Jan-aug	Jan-dec
Verksamhetens intäkter	4 739,0	7 302,2
Jämförelsestörande intäkter	0,0	431,6
Verksamhetens kostnader	-21 056,6	-30 885,4
Jämförelsestörande kostnader	-46,4	0,0
Avskrivningar	-258,8	-406,9
Verksamhetens nettokostnader	-16 622,7	-23 558,5
Skatteintäkter	14 111,8	20 226,3
Generella statsbidrag	1 874,9	3 151,2
Finansiella intäkter	2 623,2	3 549,0
Finansiella kostnader	-1 324,0	-2 208,9
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	663,1	1 159,2
Extraordinära intäkter	0,0	3542,3
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Ianspråktaga avsättningar	136,8	110,4
Avsättningar	-7,4	-2 811,5
Årets resultat	792,5	2 000,4

Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003 - uppföljning av resultatbudget och resultatprognos

Nämndernas redovisning av prognoserna och stadsledningskontorets synpunkter samt verksamhetsspecifika analyser av stadsdelsnämndernas ansvarsområden framgår av bilaga 1. I nämndernas redovisning avser prognoserna en jämförelse med nämndernas budget/verksamhetsplan. Prognoserna inkluderar av kommunstyrelsen beslutade budgetju-

steringar, samt av kommunfullmäktige beslutade justeringar av investeringsplanen t.o.m. augusti 2003.

Sammantaget redovisas ett underskott efter skatter och finansiella poster m.m. jämfört med budget om 174,1 mnkr.

Nämnderna redovisar ett prognostiserat nettoöverskott om 17,6 mnkr för driftverksamheten efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar. Detta är en förbättring med 205,1 mnkr jämfört med tertialrapport 1.

Stadsdelsnämnderna redovisar ett sammantaget nettounderskott om 157,8 mnkr, vilket innebär en förbättring med 31,7 mnkr jämfört med tertialrapport 1. Redovisade underskott avser främst högre nettokostnader än budget för stadsdelsnämnderna inom ekonomiskt bistånd, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

Tertialrapport 2 (T2) innehåller under övriga redovisningar även en beskrivning av stadens finansieringsutveckling inför 2004.

Mina synpunkter

Tertialrapport 2 för stadens nämnder redovisas för första gången. Tidigare har rapporteringen skett via kvartalsrapporter. Det går därför inte att jämföra med utfall för tidigare år. Prognosen för utfallet 2003 jämfört med budget 2003 påverkas av olika arbetsmetoder i nämnderna. Prognosen är därför ett resultat av försiktiga bedömningar i vissa nämnder och av pessimistiska i andra, vilket försvårar stadsledningskontorets resultatanalys. Efter ytterligare utvecklingsarbete för att säkra större enhetlighet, kan det på sikt vara möjligt att på ett bättre sätt värdera informationen i nämndernas tertialrapporter.

Det prognostiserade underskottet fördelas primärt på ekonomiskt bistånd, individ- och familjeomsorg samt omsorg om funktionshindrade. Den kraftiga kostnadsökningen i ekonomiskt bistånd (111,8 mnkr) jämfört med budget 2003 är i huvudsak ett resultat av den negativa utvecklingen på arbetsmarknaden som i sin tur följer av lågkonjunkturen. Sambandet mellan högre arbetslöshet och högre kostnader för ekonomiskt bistånd är tydligt. Men det finns även betydande skillnader mellan stadsdelsnämnderna vad gäller kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Vissa nämnder prognostiserar betydande underskott medan andra prognostiserar balans. Det är angeläget att staden noggrant följer denna utveckling och finner orsakerna till skillnaderna mellan stadsdelsnämnderna.

Vad gäller ekonomin i stadsdelsnämnder med betydande underskott är det värt att notera att det skedde en klar förbättring redan mellan verksamhetsberättelsen för 2002 (VB) och tertialrapport 1 (T1). I VB för 2002 uppvisade nämnderna 313,2 mnkr i underskott på anslag 1. I T1 var motsvarande belopp -107,7. Stadsdelsnämnder med betydande underskott fick visserligen ett tillskott med 83,9 mnkr t.o.m. T1, men förbättringen var ändå betydande.

Den positiva utvecklingen fortsätter i T2. Anslag 1 förbättras från -107,7 till -46,0. Det återstår en del arbete i stadsdelsnämnderna Liljeholmen, Kista och Hässelby-Vällingby. Maria-Gamla stan har fortfarande underskott, men åstadkommit en betydande resultatförbättring. De flesta övriga nämnder redovisar huvudsakligen ingen avvikelse mot budget, vilket är glädjande.

Även övriga nämnder uppvisar resultatförbättring i jämförelse med T1. Det sammanlagda resultatet är 69 mnkr. Utbildningsnämnden har förbättrat sitt resultat med 39 mnkr och uppvisar en prognos för överskott. Brand- och räddningsnämndens prognos för driftverksamheten, inklusive kapitalkostnader, visar inget underskott. Nämnden har under ett flertal år redovisat ett utfall som i huvudsak inte avviker från budget genom att senarelägga investeringar. Detta ger ett överskott från budgeterade kapitalkostnader som

har använts för att täcka underskott i driftbudgeten. Trots att nämndens prognos inte visar någon avvikelse jämfört med budget är det angeläget att driftkostnaderna ses över för att undvika budgetöverskridande.

Fritidsklubbar

Majoritetens prioritering av barn och unga har fått starkt genomslag. Två exempel är sjunkande antal barn i barngrupperna och en omfattande utbyggnad av nya avdelningar inom förskoleverksamheten. Majoriteten kommer även fortsättningsvis att kanalisera resurser till barn och unga. Kommunfullmäktige beslutade i budget för 2003 att alla elever i skolår 4-6 skall erbjudas att vara med i en fritidsklubb på sin skola. I samband med tertialrapport 1 för 2003 konstaterades emellertid att det på grund av de snabbt försämrade ekonomiska förutsättningarna för staden måste införandet av fritidsklubb skjutas upp till dess de ekonomiska förutsättningarna förbättras.

För att trots detta kunna påbörja ett utvecklingsarbete av fritidsklubbar för elever i skolår 4-6 föreslås att 6 mnkr avsätts för pilotverksamheter på skolor i olika delar av staden. Avsikten med klubbarna är att utnyttja stadens resurser och skapa samarbete mellan skolan, kulturskolan och idrottsföreningarna för att på ett stimulerande vis erbjuda fritidsverksamheter för barn i skolår 4-6. För att driva projektet inrättas en projektgrupp bestående av representanter från stadsledningskontoret, kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen samt från några stadsdelsförvaltningar. Avsikten är att kulturskolan ska kunna erbjuda ett paket av prova-på-verksamhet medan idrottsförvaltningen och idrottsföreningarna ställer idrotts- och simhallar samt idrottsledare till förfogande.

Träffpunkter

Även de äldre ungdomarna måste få resurser. Ett mål är att det ska finnas en mötesplats i varje stadsdel. Under 2003 har kulturförvaltningen genom projektet Unga Stockholm identifierat vilka mötesplatser som finns i stadsdelarna och på så sätt fått en bra bild av ungdomarnas intressen och önskemål. I vissa stadsdelar finns väl fungerande fritidsgårdar men på många håll saknas det. Samtidigt kan det var helt andra verksamheter som fångar ungdomars intresse. Det fortsatta arbetet kommer att fokusera på verksamhetsutveckling och idéspredning gentemot stadsdelarna avseende träffpunkter för ungdomar. Projektet kommer liksom tidigare att vara knutet till kulturförvaltningen. Medel om 2 mnkr avsätts för lönekostnader för två projektledare och kostnader för 18 stadsdelsvisa seminariedagar där den inventering som genomfördes under 2003 översätts i förslag till åtgärder.

Hemlösa

På grund av hög belastning och en hotfull situation har Stadsmissionen beslutat stänga Stadsmissionsgården under helgerna fram till årsskiftet. Ny Gemenskap har beslutat att stänga söndagskvällarnas öppet hus. Genom en överenskommelse mellan staden och frivilligorganisationerna Stadsmissionen, Ny Gemenskap och Convictus tillskjuter staden medel för 2003 både för nya tillfälliga verksamheter och för att nya former ska kunna prövas. Denna kostnad beräknas till 400 000 kr.

Avslutningsvis vill jag nämna något om budgetåret 2004. Det finns all anledning för nämnderna att rikta uppmärksamheten framåt i tiden. De kostnadsnivåer som upparbetas under 2003 kan vara svårhanterliga budgetåret 2004 då stadens ekonomi förväntas få en svagare utveckling på grund av konjunkturläget. Nya uppräkningsstatistik för stadens skatteunderlag presenterades i samband med regeringens budgetproposition och de pekar mot lägre intäkter 2004 än vad som presenterades i tertialrapport 1. Alla nämnder bör ytterligare se över sina utgifter och vara förberedda inför 2004. Jag uppmanar alla nämnder att vidta åtgärder för att öka långsiktigheten i den ekonomiska planeringen.

Jag uppmanar vidare alla nämnder att se över omfattning och rutiner för inhyrning av personal. De senaste åren har stadens kostnader för inhyrd personal ökat kraftigt. Användandet varierar mellan nämnderna och det är särskilt inom några yrkesgrupper som användandet av inhyrd personal är stort, vilket leder till högre kostnader. Stadens nämnder bör därför iakttäta stor restriktivitet vad gäller anlitande av inhyrd personal.

Stadens nämnder uppmanas att fatta beslut om hur frågan skall hanteras inom den egna nämnden.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande (specifikation till beslutsklämmor per nämnd, se stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 2)

1. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 143,8 mnkr inkl. prestationsförändringar om 143,5 mnkr. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
2. Stadsdelsnämnder med betydande underskott i verksamheten medges budgetjustering för ökade kostnader med 16,1 mnkr för omstrukturering. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
3. Stiftelsen Vetenskapsstaden medges ett bidrag om 1,3 mnkr för förstärkning av stiftelsens resurser för marknadsföring internationellt och för ökad kompetens inom planerings- och etableringsområdena m.m. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 19,0 mnkr. Finansieringen sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m. i 2003 års budget.
5. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden medges ersättning till stadens skolverksamheter för mottagande av lärarkandidater. Medel om 7,8 mnkr har för ändamålet avsatts under Kommunfullmäktige m.m. (KS 2002-12-18 § 21, dnr 200-3705/2002). Av medlen fördelas 7,2 mnkr till berörda nämnder av stadsledningskontoret (se särskild specifikation).
6. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 82,6 mnkr. Finansieringen sker genom att ta i anspråk i tidigare bokslut avsatta medel.
7. Renhållningsnämndens och utbildningsnämndens budgetar justeras för minskade kostnader avseende internränta med respektive 0,2 mnkr och 0,3 mnkr. Reglering sker inom Finansförvaltningen.
8. Nämndernas budgetar för 2003 justeras för ökade kostnader och intäkter med 188,1 mnkr med anledning av redovisade omslutningsförändringar.
9. Övriga framställningar till kommunstyrelsen om budgetjusteringar avslås enligt bilaga 2.

10. Stadsdelsnämnd Farstas begäran (särskilt ärende dnr 326-2861/2003) om medel för ett stödboende för psykiskt funktionshindrade på Frimärksvägen 15-17 medges (bilaga 2:33).
11. Finansieringsstöd till Stockholm Visitors Board avseende stöd till DN-galan (särskilt ärende dnr 328-2225/2003) medges (bilaga 2:13).
12. Stadsdelsnämnd Östermalms begäran att resultatenheterna Olaus Petri/-Hjorthagens skola och Engelbrektsskolan avvecklas som resultatenheter fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns ej med hänvisning till Regler för ekonomisk förvaltning 9 §: "Huvudregeln är att nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan."
13. Stadsdelsnämnd Vantörs begäran att enheten Fritiden definieras som resultatenhet fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns.
14. Stadsdelsnämnd Älvsjös begäran om medel för "Omdisponering av Herrängens skolas lokal för förskoleklassen och skolbarnsomsorgen Vitsippan till förskoleavdelning på förskolan Rödkulla" (särskilt ärende dnr 321-2023/2003) avslås (bilaga 2:37).
15. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 322-2125/2003) att schablonen för påbyggnadsutbildning omvandlas till anslag fr.o.m. den 1 juli 2003 avslås.
16. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 323-2284/2003) om budgetjustering med 3,7 mnkr för att driva ett utvecklingsprojekt vid Tensta gymnasium avslås.
17. Tidsplan för nämndernas arbete 2004 med bokslut och verksamhetsberättelse, uppföljning av budget, budgetunderlag samt verksamhetsplan godkänns.
18. Under Kommunfullmäktige m.m. avsätts 6,0 mnkr för ökade kostnader för att påbörja ett utvecklingsarbete av fritidsklubbar för elever i skolår 4-6 genom satsning på ett antal pilotverksamheter på skolor i olika delar av staden. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
19. Kulturnämnden anvisas 2,0 mnkr för ökade kostnader för fortsatt utvecklingsarbete med träffpunkt för äldre ungdomar. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget.
20. Socialtjänstnämnden anvisas 0,4 mnkr för ökade kostnader att utges som bidrag till frivilligorganisationer. Finansieringen sker genom de i 2003 års budget under *Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande* avsatta medlen för hemlösa.

Stockholm den 23 oktober 2003

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Snart har ett år passerat sedan en socialdemokratiskt ledd vänstermajoritet tog över styret i Stockholm. Sällan har en ny majoritet tagit över med så goda förutsättningar. Bordet var färdigdukat efter fyra år med överskott i stadens finanser. Vi lämnade efter oss ett överskott 2002 på ungefär 2 miljarder kronor.

I början av den borgerliga mandatperioden 1998-2002 var stadens nettoskulder 37 miljarder kronor. Fyra år senare, när den röd-gröna majoriteten tog över, var dessa skulder lösta och betalda. Samtidigt hade socialbidragsberoendet minskat med nära 50 procent och ytterligare 20 000 människor kunde nu försörja sig och sin familj. Arbetslösheten minskade under perioden med hela 40 procent.

Tre miljarder kronor extra satsades under den förra mandatperioden på de prioriterade områdena skola, äldreomsorg och handikappomsorg. Det var en historisk satsning som visade att det är fullt möjligt att sänka skatten rejält, lägga nya pengar inom prioriterad kärnverksamhet och ändå nå ett stort överskott i finanserna. Resultatet av den borgerliga majoritetens politik var en ökad tillväxt och ett växande Stockholm. Det märktes inte minst av att bostadsbyggandet i staden var det högsta på 25 år.

Socialdemokraterna har under sitt första år vid makten fört en politik i rakt motsatt riktning. Som framgår av denna rapport har vänstermajoriteten på område efter område fattat beslut som är direkt tillväxtfientliga. Resultatet av denna politik är en kraftigt försvagad ekonomisk utveckling i Stockholm. I dag är det andra regioner i Sverige som leder tillväxtligan.

Den negativa trenden riskerar att ytterligare förstärkas till följd av att majoriteten, med öppna ögon, nu fattar beslut som är negativa för företagare och företagande. Detta kommer att få allvarliga konsekvenser för hela Stockholm, inte minst genom minskade resurser till skolan, äldreomsorgen och annan betydelsefull verksamhet i staden. Det blir de mest utsatta stockholmarna, de hemlösa, socialbidragsberoende, ensamstående föräldrar och pensionärer med låg pension som kommer att få betala för Annika Billströms företagsfientliga politik.

Bland redan genomförda och kommande beslut från vänstermajoriteten som leder utvecklingen i fel riktning märks en skattechock av historiska dimensioner, höjda avgifter för småföretagare, nya och höjda miljöskattavgifter, stopp för nya väg- och bostadsbyggen och inte minst biltullarna.

Dessutom innebär det negativa resultatet i folkomröstningen om euron en missad möjlighet för Stockholms tillväxt att ta fart igen. Följden av detta är också att Stockholms möjligheter att bli det viktigaste ekonomiska navet i Östersjöregionen minskar. Euroutanförskapet ställer stora krav på framåtsyftande åtgärder för att förbättra företagsklimatet och stärka Stockholms tillväxtmöjligheter.

Prognosen för framtiden ser dyster ut. I föreliggande Tertialrapport kan läsa att sysselsättningen i Stockholm minskar i år och förväntas minska ytterligare nästa år, arbetslösheten ökar och skattekraften, som är ett ganska bra mått på den relativa tillväxten i Stockholm minskar. Detta resulterar i att stockholmaren kommer att få det knapert de närmaste åren och i att Stockholms stad som kommun kommer att behöva spara.

Skattechocken och den minskade tillväxten har nu också resulterat i att staden får mindre skatteinkomster, redan i år 300 miljoner mindre än beräknat.

Särskilt tragiskt är utvecklingen rörande socialbidragen. Antalet socialbidragsberoende ökar nu i Stockholm. En ökning som troligen kommer att accelerera på grund av den lågkonjunktur som vänstermajoriteten genom sin tillväxtfientliga politik fördjupar.

Anledningarna till den minskade tillväxten är flera, den internationella konjunkturen, nedgången inom IT-sektorn spelar naturligtvis en stor roll men den notoriskt tillväxtfientliga politik som bedrivs i Stockholm med skattehöjningar och införandet av biltullar gör att vi halkar efter mer och mer.

Vänstermajoriteten har själva angett att ta ansvar för ekonomin är en av de prioriterade uppgifterna. Det är dags att de tar det ansvaret.

Kommunstyrelsen

Uppföljning av budget 2003 – Delårsrapport och Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003

Finansieringsstöd till Stockholm Visitors Board avseende stöd till DNgalan (dnr 328-2225/2003)

Stadsdelsnämnd Farsta: Begäran om medel för ett stödboende för psykiskt funktionshindrade på Frimärksvägen 15-17 (dnr 326-2861/2003)

Stadsdelsnämnd Älvsjö: Begäran om medel för "Omdisponering av Herrängens skolas lokal för förskoleklassen och skolbarnsomsorgen Vitsippan till förskoleavdelning på förskolan Rödkulla" (dnr 321-2023/2003).

Utbildningsnämnden: Förändring av organisationen av påbyggnadsutbildningen i Stockholms stad hösten 2003 (dnr 322-2125/2003)

Utbildningsnämnden: Begäran om extra anslag för att driva Tensta-Ross projektet 2003 (dnr 323-2284/2003)

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande (specifikation till beslutsklämmor per nämnd, se stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, bilaga 2).

1. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 143,8 mnkr inkl. prestationsförändringar om 143,5 mnkr. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv*. 2. Till kommunstyrelsens förfogande i 2003 års budget.
2. Stadsdelsnämnder med betydande underskott i verksamheten medges budgetjustering för ökade kostnader med 16,1 mnkr för omstrukturering. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv*. 2. Till kommunstyrelsens förfogande i 2003 års budget.

3. Stiftelsen Vetenskapsstaden medges ett bidrag om 1,3 mnkr för förstärkning av stiftelsens resurser för marknadsföring internationellt och för ökad kompetens inom planerings- och etableringsområdena m.m. Finansieringen sker ur *Central medelsreserv. 2. Till kommunstyrelsens förfogande* i 2003 års budget och redovisas under Kommunfullmäktige m.m..
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 19,0 mnkr. Finansieringen sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under *Kommunfullmäktige m.m.* i 2003 års budget.
5. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden medges ersättning till stadens skolverksamheter för mottagande av lärarkandidater. Medel om 7,8 mnkr har för ändamålet avsatts under Kommunfullmäktige m.m. (KS 2002-12-18 § 21, dnr 200-3705/2002). Av medlen fördelas 7,2 mnkr till berörda nämnder av stadsledningskontoret (se särskild specifikation).
6. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 82,6 mnkr. Finansieringen sker genom att ta i anspråk i tidigare bokslut avsatta medel.
7. Renhållningsnämndens och utbildningsnämndens budgetar justeras för minskade kostnader avseende internränta med respektive 0,2 mnkr och 0,3 mnkr. Reglering sker inom *Finansförvaltningen*.
8. Nämndernas budgetar för 2003 justeras för ökade kostnader och intäkter med 188,1 mnkr med anledning av redovisade omslutningsförändringar.
9. Övriga framställningar till kommunstyrelsen om budgetjusteringar avslås enligt bilaga 2.
10. Stadsdelsnämnd Farstas begäran (särskilt ärende dnr 326-2861/2003) om medel för ett stödboende för psykiskt funktionshindrade på Frimärksvägen 15-17 medges (bilaga 2:33).
11. Finansieringsstöd till Stockholm Visitors Board avseende stöd till DN-galan (särskilt ärende dnr 328-2225/2003) medges (bilaga 2:13).
12. Stadsdelsnämnd Östermalms begäran att resultatenheterna Olaus Petri/-Hjorthagens skola och Engelbrektsskolan avvecklas som resultatenheter fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns ej med hänvisning till Regler för ekonomisk förvaltning 9 §: "Huvudregeln är att nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan."
13. Stadsdelsnämnd Vantörs begäran att enheten Fritiden definieras som resultatenhet fr.o.m. den 1 januari 2003 godkänns.
14. Stadsdelsnämnd Älvsjös begäran om medel för "Omdisponering av Herrängens skolas lokal för förskoleklassen och skolbarnsomsorgen Vitsippan till förskoleavdelning på förskolan Rödkulla" (särskilt ärende dnr 321-2023/2003) avslås (bilaga 2:37).
15. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 322-2125/2003) att schablonen för påbyggnadsutbildning omvandlas till anslag fr.o.m. den 1 juli 2003 avslås.

16. Utbildningsnämndens begäran i särskilt ärende (dnr 323-2284/2003) om budgetjustering med 3,7 mnkr för att driva ett utvecklingsprojekt vid Tensta gymnasium avslås.
17. Tidsplan för nämndernas arbete 2004 med bokslut och verksamhetsberättelse, uppföljning av budget, budgetunderlag samt verksamhetsplan godkänns.

Bosse Sundling
Stadsdirektör

Inger Kjaerboe
Redovisningschef

Anders Carstorp
Budgetchef

Bilaga 1	Nämndernas redovisning av prognos på årsutfall och stadsledningskontorets synpunkter
Bilaga 2	Specifikation till beslutsklämmor
Bilaga 3	Resultatbudget och investeringsplan samt sammanställning av nämndernas budgetavvikelser, nettokostnader och nettoutgifter
Bilaga 4	Delårsrapport per den 31 augusti 2003 (resultaträkning, balansräkning och finansieringskalkyl)
Bilaga 5	Tidsplan för nämndernas arbete 2004 med bokslut och verksamhetsberättelse, uppföljning av budget, budgetunderlag samt verksamhetsplan

Tjänsteutlåtandet med bilagor återfinns på budgetstabens hemsida
<http://info.stockholm.se/slk/budgetstaben/index.htm>

Stadsledningskontorets förslag till beslut.....	1
SAMMANFATTNING.....	6
Delårsrapport per den 31 augusti 2003	6
Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003 med helårsprognos.....	6
Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna	6
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	7
Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad	7
Bryta segregationen och fördjupa demokratin	7
Ta ansvar för ekonomin	7
ÄRENDET	8
Delårsrapport per den 31 augusti 2003	8
Analys av delårsrapport per den 31 augusti 2003	8
Kommunkoncernen	10
Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003 - helårsprognos	10
Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna	11
Ge alla barn och unga en bra start i livet.....	11
Ökad måluppfyllelse inom grundskolan	11
Minska barngruppernas storlek	11
Barn per avdelning i genomsnitt	12
Tertialrapport 1	12
Tertialrapport 2.....	12
Förändring	12
Medarbetarna.....	12
Sjukfrånvaro	12
Omstrukturering	12
Kompetensfonden	13
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	13
Bostäder som alla kan efterfråga.....	13
Ett hållbart trafiksystem	13
Miljöavgifter	13
Övergång till alternativa drivmedel	13
Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad	13
Miljömiljarden	13
Bryta segregationen och fördjupa demokratin	13
Minskat behov av ekonomiskt bistånd.....	13
Storstadssatsningen och Stadsdelsförnyelsen	14
Ta ansvar för ekonomin	14
Uppföljning av resultatbudget och resultatprognos	15
Avvikelser jämfört med budget.....	15
Verksamhetens nettokostnader.....	16
Resultatöverföring.....	16
Överföring av resultatenheternas resultat från 2002 till 2003.....	16
Beräknad överföring av resultatenheternas resultat till 2004.....	17
Budgetjusteringar	17
Central medelsreserv	17
Fördelning av centralt avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m.	18
Avveckling och omstrukturering av lokaler	18
Förskolor med höga hyreskostnader	18

Beställarstöd för skollokaler	18
Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel	19
Omslutningsförändringar	19
Finansiering.....	19
Skatter och statsbidrag	19
Begravningsavgift och avsättning till begravningsfond.....	20
Renhållningsnämnden	20
Räntenetto	20
Pensionsåtaganden	20
Stora projekt som inte är investeringar	20
Ekonomisystemet	20
Uppföljning av investeringsplanen	20
Försäljningsinkomster	21
Övriga redovisningar.....	21
Kvalitetsutveckling	21
Finansieringsutveckling	22

SAMMANFATTNING

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för uppföljning av budget 2003 skall stadens nämnder upprätta årets andra tertialrapport per den 31 augusti och senast den 26 september 2003 inlämna denna till kommunstyrelsen. Stadsledningskontoret har analyserat samtliga nämnders rapporter.

Delårsrapport per den 31 augusti 2003

Stadens delårsrapport omfattar perioden januari till augusti 2003 och baseras på samtliga nämnders delårsrapporter inkl. Finansförvaltningen.

Resultatet för de två första tertialen 2003 uppgår till 792,5 mnkr. Posten jämförelsestörande kostnader uppgår till 46,4 mnkr och avser realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar.

Kommunkoncernen, dvs. stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser, redovisar ett positivt resultat om sammanlagt 1,2 mdkr före skatt för perioden.

Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003 med helårsprognos

Sammantaget redovisas ett underskott efter skatter och finansiella poster m.m. jämfört med budget om 174,1 mnkr.

Nämnderna redovisar ett prognostiserat nettoöverskott om 17,6 mnkr för driftverksamheten efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar. Detta är en förbättring med 205,1 mnkr jämfört med tertialrapport 1.

Stadsdelsnämnderna prognostiserar ett sammantaget nettounderskott om 157,8 mnkr, vilket innebär en förbättring med 37,1 mnkr jämfört med tertialrapport 1.

Tertialrapporten innehåller under övriga redovisningar även en beskrivning av stadens finansieringsutveckling inför 2004.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

I stort sett alla stadsdelsnämnder har öppnat nya förskoleavdelningar under året. I de flesta stadsdelsnämnder pågår ett fortsatt arbete med att starta ännu fler avdelningar för att klara barnomsorgsgarantin och för att minska antalet barn i barngrupperna. Den genomsnittliga barngruppen i staden har minskats från 17 till 16 barn sedan tertialrapport 1.

Sjukfrånvaron totalt i staden uppgick under tertial två till 9,5 % jämfört med 10,7 % för första halvåret 2003, vilket är samma nivå som första halvåret 2002.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Staden har en projektledare med uppgift att följa upp och bevaka genomförandet av stadens bostadsplaner. Staden har som övergripande mål att 20 000 nya bostäder skall byggas under åren 2003-2006.

Kommunfullmäktige har beslutat att genomföra ett försök med miljöavgifter i Stockholm under förutsättning av att riksdagen stiftar en lag som möjliggör detta. Försöket skall starta i början av 2005.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

I stadens budget för 2003 instiftades den s.k. Miljömiljarden och i bokslut för 2002 avsattes 1,0 mdkr för ändamålet. Avsatta medel skall användas för att betala Stockholms "miljöskulder". Stadsledningskontoret arbetar med att ta fram riktlinjer för hur medlen skall fördelas.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Antal personer med ekonomiskt bistånd har sedan 1999 minskat med 37 %, vilket motsvarar ca 8 400 bidragstagare. Minskningstakten har dock avtagit.

Storstadssatsningen skall övergå från finansiering med särskilda medel till att ingå i den ordinarie kommunala verksamheten.

Ta ansvar för ekonomin

Sammantaget redovisas ett underskott efter skatter och finansiella poster m.m. jämfört med budget om 174,1 mnkr. Avvikelsen framgår nedan.

Mnkr	Budget 2003	Budget- juste- ring	Prognos	Avvikelse budget/ prognos
Verksamhetens nettokostnad	-26 040,4	-82,6	-26 105,4	17,6
Skatter, statsbidrag, begravningsavgift och finansiella poster m.m.	25 882,2	0,0	25 682,6	-199,6
Disposition av i bokslut avsatta medel	158,3	82,6	248,8	7,9
Prognostiserad förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,0	-174,0	-174,1

Nämnderna redovisar ett prognostiserat nettoöverskott om 17,6 mnkr för driftverksamheten efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar. Detta är en förbättring med 205,1 mnkr jämfört med tertialrapport 1.

Stadsdelsnämnderna redovisar ett sammantaget nettounderskott om 157,8 mnkr, vilket innebär en förbättring med 31,7 mnkr jämfört med tertialrapport 1. Redovisade underskott avser främst högre nettokostnader än budget för

stadsdelsnämnderna inom ekonomiskt bistånd, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det prognostiserade underskottet har minskat främst inom stadsdelsnämndernas anslag 1. Stadsledningskontoret ser däremot allvarligt på de nämnder där prognostiserade underskott kvarstår. Stadsledningskontoret förutsätter att nämnderna även fortsättningsvis vidtar nödvändiga åtgärder för att uppnå ett resultat inom fastställd budget. De kostnadsnivåer som upparbetas under 2003 kommer vara ytterst svårhanterliga budgetåret 2004 då det allmänna konjunkturläget endast tillåter riktade och mindre omfattande satsningar.

Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjusteringar med 243,8 mnkr för ökade nettokostnader. Medlen finansieras dels ur Central medelsreserv med 161,2 mnkr, dels genom att ta i anspråk avsatta medel i tidigare års bokslut med 82,6 mnkr för bl.a. stimulansbidrag till äldreboenden och för ny- och ombyggnad av gruppboenden för fysiskt och psykiskt funktionshindrade samt för utbyggnad av förskolelokaler. Från centralt avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m. omfördelas 19,0 mnkr till berörda nämnder.

ÄRENDET

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för uppföljning av budget 2003 skall stadens nämnder upprätta delårsrapport och tertialrapport per den 31 augusti och senast den 26 september 2003 inlämna dessa till kommunstyrelsen.

Delårsrapport per den 31 augusti 2003

Stadens delårsrapport omfattar perioden januari till augusti 2003 och baseras på samtliga nämnders delårsrapporter inkl. Finansförvaltningen. I bilaga 4 redovisas resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.

Då inga jämförelsetal finns för motsvarande period år 2002, görs jämförelse av utfallet mot årsbokslut år 2002 och den ekonomiska månadsrapporten för augusti 2003.

Analys av delårsrapport per den 31 augusti 2003

Stadens sammanlagda resultat för de två första tertialen år 2003 uppgår till 792,5 mnkr inkl. Finansförvaltningen.

Resultaträkning

Mnkr	2003-08-31	2002-12-31
	Jan-aug	Jan-dec
Verksamhetens intäkter	4 739,0	7 302,2
Jämförelsestörande intäkter	0,0	431,6
Verksamhetens kostnader	-21 056,6	-30 885,4
Jämförelsestörande kostnader	-46,4	0,0
Avskrivningar	-258,8	-406,9

03-10-09 11:42

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande – Uppföljning av budget 2003 - Tertialrapport 2

Verksamhetens nettokostnader	-16 622,7	-23 558,5
Skatteintäkter	14 111,8	20 226,3
Generella statsbidrag	1 874,9	3 151,2
Finansiella intäkter	2 623,2	3 549,0
Finansiella kostnader	-1 324,0	-2 208,9
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	663,1	1 159,2
Extraordinära intäkter	0,0	3542,3
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	136,8	110,4
Avsättningar	-7,4	-2 811,5
Årets resultat	792,5	2 000,4

I bilaga 4 redovisas resultaträkningen inklusive noter.

Utfallet för perioden innebär ett positivt resultat om 792,5 mnkr. Verksamhetens nettokostnader inkl. avskrivningar uppgår till 16 622,7 mnkr, vilket motsvarar 104 % av stadens totala skatteintäkter inkl. statsbidrag och skatteutjämning. Jämfört med resultatet som redovisas i den ekonomiska månadsrapporten för augusti 2003 till ekonomiutskottet överensstämmer såväl resultat som verksamhetens nettokostnader väl. Det bör noteras att i månadsrapporten har inte några kostnader och intäkter periodiserats, varför beloppen inte är helt jämförbara.

Till det positiva resultatet skall ett antal osäkerhetsfaktorer tas i beaktande. De faktorer som kan påverka kostnaderna negativt under årets sista kvartal är dels att resultatet av årets lönerörelse beräknas slå igenom under årets sista månader, dels att nämnderna prognostiserar ökade kostnader för ekonomiskt bistånd samt att enheter tenderar att avvakta med större inköp till årets senare del. Nämndernas prognoser kan ha påverkats av den osäkra situationen på arbetsmarknaden.

För ökade personalkostnader till följd av löneavtal har periodiseringar gjorts utifrån kända avtal. Ökade lönekostnader kan också förklaras av återtagande av verksamhet i egen regi. Personalkostnaderna beräknas öka ytterligare under slutet av året, då utfallet av årets lönerörelse helt beräknas slå igenom.

Kostnaderna under perioden för ekonomiskt bistånd minskar något jämfört med föregående år. En förklaring till minskningen är att försäkringskassan har övertagit ansvaret för ekonomiskt bistånd till äldre över 65 år. Prognosen över kostnaderna för ekonomiskt bistånd är dock osäker. I de prognoser som stadsdelsnämnderna lämnat ökar kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Orsak till de ökade kostnaderna anges vara att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd beräknas öka samt strukturella förändringar.

Kostnaderna för perioden avseende entreprenader och köp av verksamhet ökar jämfört med föregående år. Ökningen beror bl.a. på indexuppräknings av befintliga avtal och kostnadsökningar vid förnyade upphandlingar samt pre-

stationsförändringar inom fristående skolor och enskilt driven förskoleverksamhet.

Övriga kostnader beräknas också öka under årets sista tertial. Kostnaderna är erfarenhetsmässigt högre under hösten/vintern beroende på att nämndernas enheter avvaktar med större inköp till denna period. Ovanstående gäller samtliga verksamheter, men särskilt skola/utbildning.

Slutsatsen är dessa osäkerhetsfaktorer tillsammans innebär att den helårsprognos nämnderna redovisat i tertialrapporten bör bedömas som rimlig.

Avskrivningar av anläggningstillgångar belastar periodens resultat med 258,8 mnkr.

I enlighet med de redovisningsprinciper som för första gången användes i bokslut år 2002 kommer prognostiserad slutavräkning för kommunalskatt att beräknas och periodiseras i bokslut 2003. Slutavräkningen för år 2003 beräknas bli negativ och ingår efter periodisering i delårsrapporten med 205,4 mnkr medan tertialrapport 2 redovisar prognos på helårsutfall med 314,9 mnkr.

Stadens finansnetto uppgår till 1 299,2 mnkr. I detta belopp ingår engångsposter avseende aktieutdelning från stadens bolag med 850,0 mnkr. Detta belopp avser utdelning från stadens bolag för verksamhet år 2002 och har därför inte periodiserats, vilket ger ett bättre resultat för perioden.

I årets tertialrapport 2 har avsättningar gjorts med 7,4 mnkr. Ianspråktaga avsättningar uppgår till 136,8 mnkr, huvudsakligen för om- ny- och tillbyggnad av boenden för äldre och funktionshindrade.

Kommunkoncernen

I kommunkoncernen ingår stadens nämnder och bolagsstyrelser. Flertalet bolag ägs av staden genom Stockholms Stadshus AB. Preliminärt resultat efter finansnetto uppgår till 1,2 mdkr.

Tertialrapport 2 per den 31 augusti 2003 - helårsprognos

I budget för år 2003 har förutsatts att inga nämnder begär tilläggsanslag för den löpande verksamheten. Ökade kostnader inom något område innebär att nämnden får rymma dessa inom sin budget genom sänkta kostnader inom annat område. Nämnderna skall kontinuerligt arbeta med att effektivisera, förbättra och utveckla verksamheterna såväl ekonomiskt som kvalitetsmässigt. Det är viktigt att nämnderna snarast och konsekvent beslutar om åtgärder för att därigenom på ett tidigt stadium motverka en negativ utveckling.

Staden har under 2003 övergått från kvartalsrapporter till tertialrapporter för uppföljning av verksamheter och ekonomi. Införandet av tertialrapporter ökar kravet på att månadsrapporterna utgör ett effektivt instrument för att tidigt upptäcka avvikelser mot budget.

Nämndernas redovisning av prognoserna och stadsledningskontorets synpunkter samt verksamhetsspecifika analyser av stadsdelsnämndernas ansvarsområden framgår av bilaga 1. I nämndernas redovisning avser prognoserna en jämförelse med nämndernas budget/verksamhetsplan inkl. av kommunstyrelsen beslutade budgetjusteringar samt av kommunfullmäktige beslutade justeringar av investeringsplanen t.o.m. augusti 2003.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Ge alla barn och unga en bra start i livet

Ökad måluppfyllelse inom grundskolan

Stadsdelsnämnderna har åtgärdsplaner för att fler elever skall uppnå kunskapsmålen. Inventering har skett eller pågår av antalet elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen samt analys av skälen till detta. Utifrån inventeringen upprättas åtgärdsprogram för varje elev. Nämnderna har olika metoder och arbetssätt för att öka måluppfyllelsen, vilka är framtagna utifrån nämndernas förutsättningar och behov. Som exempel på insatser kan nämnas sommarskolor för elever som ej uppnått godkänt, stöd via elevvårdsteam till enskilda elever och/eller elevgrupper och specifika åtgärder efter elevens behov. Många nämnder betonar att språkutveckling är en framgångsfaktor för ökad måluppfyllelse. Flera nämnder redovisar att resultat och behörighet till gymnasieskola ökat.

Minska barngruppernas storlek

För att stärka kvaliteten inom förskola är det viktigt att minska barngruppernas storlek. Mindre barngrupper är också viktigt för barnens och medarbetarnas arbetsmiljö.

I stort sett alla stadsdelsnämnder har öppnat nya förskoleavdelningar under året. I de flesta stadsdelsnämnder pågår fortsatt arbete med att starta ännu fler avdelningar för att klara barnomsorgsgarantin och för att minska antalet barn i barngrupperna.

Den genomsnittliga barngruppen i staden har minskats från 17 till 16 barn sedan tertialrapport 1. Det är främst småbarnsgrupperna som minskat i storlek. Samtliga stadsdelsnämnder utom Vantör har minskat barngruppernas storlek. Vantör har haft platsbrist och därför prioriterat barnomsorgsgarantin, men har påbörjat utbyggnad av nya förskoleavdelningar. Den stadsdelsnämnd som har de största barngrupperna är Älvsjö, som har ett genomsnitt på 17,9 barn per grupp.

Förändringen av antalet förskolebarn är ojämnt fördelad över staden. I ett fåtal stadsdelsnämnder minskar antalet barn i förskolan, medan flertalet nämnder har ett ökat antal barn i förskola. Barnomsorgsgarantin har dock klarats av i stort sett alla stadsdelsnämnder.

I tabellen nedan redovisas barn per avdelning i genomsnitt i respektive stadsdelsnämnd. Jämförelse görs mellan tertialrapport 1 och 2.

<i>Stadsdelsnämnd</i>	Barn per avdelning i genomsnitt		
	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Förändring
Kista	17,5	15,8	-1,7
Rinkeby	16,2	16,2	0,0
Spånga-Tensta	16,5	15,9	-0,6
Hässelby-Vällingby	17,1	15,9	-1,2
Bromma	17,0	16,0	-1,0
Kungsholmen	16,4	15,5	-0,9
Norrmalm	17,3	16,5	-0,8
Östermalm	17,6	16,9	-0,7
Maria-Gamla stan	16,2	14,5	-1,7
Katarina-Sofia	17,5	16,6	-0,9
Enskede-Årsta	16,3	15,3	-1,0
Skarpnäck	17,6	16,4	-1,2
Farsta	16,2	14,9	-1,3
Vantör	16,7	16,9	0,2
Älvsjö	18,0	17,9	-0,1
Liljeholmen	17,8	16,7	-1,1
Hägersten	17,1	15,6	-1,5
Skärholmen	15,9	15,7	-0,2
Hela staden	16,9	16,0	-0,9

Medarbetarna

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron totalt i staden uppgick under tertial två till 9,5 %. Eftersom andra tertialet främst omfattar sommarmånaderna som vanligtvis har lägre frånvarotal än övriga perioder och inget jämförelsematerial finns för motsvarande period föregående år, väljer stadsledningskontoret att kommentera utvecklingen av sjukfrånvaron utifrån resultatet för första halvåret 2003. Sjukfrånvaron första halvåret 2003 uppgick till 10,7 %, vilket är samma nivå som första halvåret 2002. Positivt är att 21 av stadens nämnder visar sjunkande sjukfrånvarotal. Nämnderna redovisar även att arbetet med att minska sjukfrånvaron har intensifierats under de senaste åren, vilket på sikt bör ge ytterligare positiva resultat. Nämndernas redovisningar av rehabilitering kommer att kommenteras av kontoret i samband med verksamhetsberättelsen för 2003.

Omstrukturering

I samband med tertialrapport 1 lämnade nämnderna beskrivningar av sitt arbete för att lösa personalöverskottet. Stadsledningskontorets kommentarer avsågs lämnas i samband med tertialrapport 2. Kommentarererna av detta arbete har emellertid flyttats fram och lämnas i stället i verksamhetsberättelsen för 2003 tillsammans med redovisningen av den rörlighetsenkät som nämnderna har lämnat i anslutning till tertialrapport 2.

Totalt tillstyrks budgetjustering med 6,4 mnkr för omstrukturering till berörda nämnder i samband med tertialrapport 2.

Kompetensfonden

Kompetensfondens kansli har successivt byggts upp. Samråd om inriktning och arbetssätt har skett med företrädare för förvaltningarna, fackliga organisationer m.fl.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Bostäder som alla kan efterfråga

Staden har en projektledare med uppgift att följa upp och bevaka genomförandet av stadens bostadsplaner. Staden har som övergripande mål att 20 000 nya bostäder skall byggas under åren 2003-2006.

Ett hållbart trafiksystem

Miljöavgifter

Kommunfullmäktige har beslutat att genomföra ett försök med miljöavgifter i Stockholm under förutsättning av att riksdagen stiftar en lag som möjliggör detta. Försöket skall starta i början av 2005. Ett genomförandekansli med uppgift att planera, genomföra, utvärdera och kommunicera försöket har inrättats i staden. Förberedelser för upphandling av ett miljöavgiftssystem har påbörjats och kansliet skall utarbeta en kommunikations- och utvärderingsstrategi så att förstudier kan påbörjas i början av 2004.

Övergång till alternativa drivmedel

Projektet Trendsetter syftar till att öka andelen miljöbilar på den svenska marknaden. Den senaste rapporten vid halvårsskiftet redovisar att introduktionen av miljöbilar har försenats. I övrigt fortskrider projektet som planerat. Inom stadens egen fordonspark minskar andelen miljöbilar och även inom näringslivet är försäljningen av miljöbilar lägre än förväntad.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Miljömiljarden

I stadens budget för 2003 instiftades den s.k. Miljömiljarden och i bokslut för 2002 avsattes 1,0 mdkr för ändamålet. Avsatta medel skall användas för att betala Stockholms "miljöskulder". Stadsledningskontoret arbetar med att ta fram riktlinjer för hur medlen skall fördelas.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

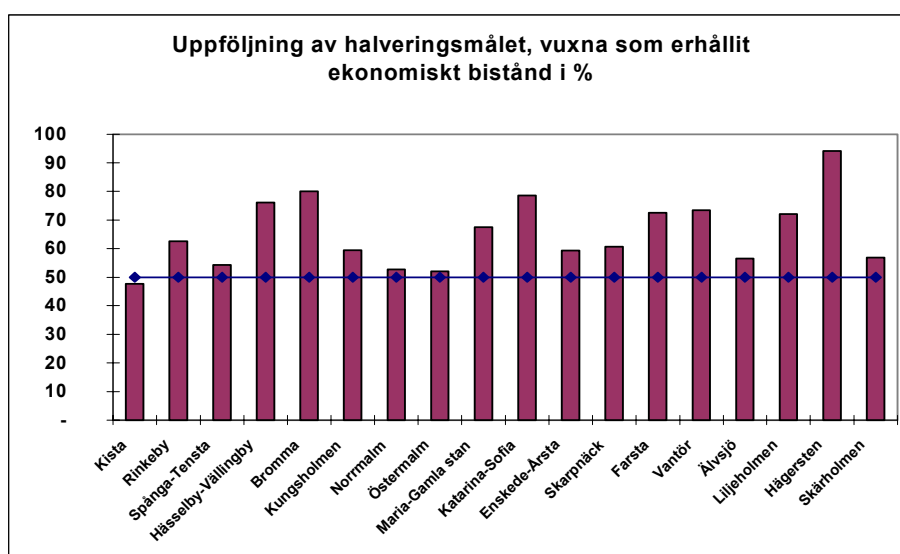
Minskat behov av ekonomiskt bistånd

Vid uppföljning av målet att minska behovet av ekonomiskt bistånd, redovisas fortsättningsvis antalet vuxna personer som under en tolv månaders period erhållit ekonomiskt bistånd. Detta beror på att det vid överföring av uppgifter

från Doris till Paraplysystemet inte varit möjligt att få fram vissa uppgifter. För att jämförelse skall kunna göras har därför uppgifter, som avser tidigare perioder räknats om.

Antalet personer med ekonomiskt bistånd har sedan 1999 minskat med 37 %, vilket motsvarar ca 8 400 bidragstagare. Minskningstakten har dock avtagit.

Det är stora skillnader mellan stadsdelsnämnderna när det gäller uppfyllelsen av målet att halvera antalet personer med ekonomiskt bistånd. Kista stadsdelsnämnd har uppnått målet. Stadsdelsnämnderna Norrmalm, Östermalm Spånga-Tensta, Kungsholmen, Enskede-Årsta, Älvsjö och Skärholmen är på god väg att uppnå målet. Vissa nämnder redovisar att de inte kommer att klara av halveringsmålet särskilt mot bakgrund av att arbetsmarknadsläget fortfarande är avmattat i Stockholms län.

Viktiga faktorer som finns för att minska bidragsberoendet är tätare kontakter med klienter, mer tid för utredning och samtal samt samverkan med andra myndigheter. Ett flertal nämnder deltar i kommunövergripande projekt samt har startat metodutvecklingsprojekt med finansiering från de särskilda medel som finns avsatta i budget 2003 under socialtjänstnämnden och integrationsnämnden.

Storstadssatsningen och Stadsdelsförnyelsen

Storstadssatsningen skall övergå från finansiering med särskilda medel till att ingå i den ordinarie kommunala verksamheten. Revidering av de lokala utvecklingsavtalen pågår. Kommunfullmäktige beslutade den 8 september 2003 att anta riktlinjer för satsningen på stadsdelsförnyelse. Berörda stadsdelsnämnder kommer att ha samordningsansvaret för egna och övriga insatser, organiserade under berörda facknämnder och bolag.

Ta ansvar för ekonomin

Staden har under 2003 övergått från kvartalsrapporter till tertialrapporter för uppföljning av verksamheter och ekonomi. Införandet av tertialrapporter ökar

kravet på att månadsrapporterna utgör ett effektivt instrument för att tidigt upptäcka avvikelser mot budget. Varje nämnd tar fram egna månadsrapporter med prognoser på helårsutfall för att vara kontinuerligt uppdaterad om ekonomins och verksamhetens utveckling. Genom en effektiv månadsrapportering kommer tertialrapporterna i första hand inte att vara till för att identifiera avvikelser, utan snarare för att följa upp vidtagna åtgärder. Månadsrapporterna behöver utvecklas ytterligare för att uppnå detta syfte.

Uppföljning av resultatbudget och resultatprognos

Sammantaget redovisas ett underskott efter skatter och finansiella poster m.m. jämfört med budget om 174,1 mnkr.

Efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar består avvikelsen mot budget i huvudsak av följande:

Avvikelser jämfört med budget

Avvikelser Budget - prognos helårsutfall mnkr	T2 2003	T1 2003	VB 2002
Stadsdelsnämnderna			
<i>Nämndernas verksamhet</i>	-46,0	-107,7	-313,1
<i>Ekonomiskt bistånd</i>			
<i>och arbetsmarknadsåtgärder</i>	-111,8	-81,8	-2,2
Övriga nämnder	69,0	-17,1	150,3
Avskrivningar	8,3	6,8	-31,3
Central medelsreserv			
<i>Oförutsedda behov</i>	87,9	0,0	44,1
<i>Prestationsreserv</i>	0,0	0,0	177,9
Pensionsavgifter	10,2	14,9	-7,9
Verksamhetens nettokostnader	17,6	-184,9	17,8
Skatter	-314,9	0,0	691,2
Begravningsavgift	0,3	0,3	-1,7
Generella statsbidrag	0,0	0,0	11,6
Räntenetto	115,0	0,0	45,1
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	-52,3
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	-182,0	-184,6	711,7
Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel	7,9	8,5	-50,4
Avsättningar i bokslut m.m.	0,0	0,0	1 339,0
Förändring av redovisat eget kapital	-174,1	-176,1	2 000,3

Verksamhetens nettokostnader

Nämnderna redovisar ett prognostiserat nettoöverskott om 17,6 mnkr för driftverksamheten efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar. Detta är en förbättring med 205,1 mnkr jämfört med tertialrapport 1.

Stadsdelsnämnderna redovisar ett sammantaget nettounderskott om 157,8 mnkr, vilket innebär en förbättring med 31,7 mnkr jämfört med tertialrapport 1. Redovisade underskott avser främst högre nettokostnader än budget för stadsdelsnämnderna inom ekonomiskt bistånd, omsorg om funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg.

För Central medelsreserv prognostiseras en positiv avvikelse om 87,9 mnkr. Avvikelsen som i huvudsak avser förskotterade skatteintäkter och statsbidrag 2003 skall motverka den negativa slutavräkningen som redovisas under skatter och statsbidrag.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det prognostiserade underskottet har minskat främst inom stadsdelsnämndernas anslag 1. En del av detta kan förklaras av påtagligt minskade underskott hos flera av de stadsdelsnämnder som år 2002 hade betydande strukturella underskott.

Stadsledningskontoret ser däremot allvarligt på de nämnder, där prognostiserade underskott kvarstår. Av nämnderna beslutade effektiviseringar har inte varit tillräckliga och har inte fått avsedd effekt. Stadsledningskontoret förutsätter att nämnderna även fortsättningsvis vidtar nödvändiga åtgärder för att uppnå ett resultat inom fastställd budget. Verksamheter med underskott måste intensifiera pågående arbete med systematisk prövning av insatser och uppföljning av beslut samt vid behov ompröva sina generella åtaganden.

Det finns även anledning för nämnderna att rikta uppmärksamheten framåt i tiden. De kostnadsnivåer som upparbetas under 2003 kommer att vara ytterst svårhanterliga budgetåret 2004, då det allmänna konjunkturläget endast tillåter riktade och mindre omfattande satsningar.

Resultatöverföring

Resultatenheter skall föra över hela resultatet till nästkommande år under förutsättning att resultatet är en följd av eget handlande och att resultatet inte överstiger 5 % av resultatenhetens bruttobudget samt att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden.

Nämnderna har ansvaret för att verksamheterna bedrivs inom beslutad budget och skall även fortsättningsvis säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att inte underskott skall uppstå. I enlighet med kommunfullmäktiges beslut skall nämnder som har resultatenheter med strukturella underskott avveckla dessa.

Överföring av resultatenheternas resultat från 2002 till 2003

I bokslutet för 2002 har 28,4 mnkr redovisats som resultatenheternas nettoöverskott. Resultaten förs över till 2003.

Beräknad överföring av resultatenheternas resultat till 2004

I tertialrapport 2 har stadens nämnder beräknat överföra ett nettoöverskott med 19,8 mnkr till 2004. Utbildningsnämnden och socialtjänstnämnden redovisar nettounderskott för sina resultatenheter 2003. Stadsledningskontoret anser att det är oacceptabelt att flera resultatenheter återigen prognostiserar underskott och därmed förbrukar del av nästa års medel. Nämnderna skall därför noggrant följa resultatenheternas kostnadsutveckling och vidta erforderliga åtgärder samt säkerställa att vidtagna åtgärder ger effekt.

Det är av stor vikt att nämnderna ser över resultatenheternas incitament för att hålla sig inom fastställd budget. Det är även viktigt att enheternas åtaganden utarbetas inom budget. Det är respektive förvaltningschef och nämnd som ytterst bär ansvaret för budgethållning. Om resultatenhet uppvisar underskott under två år i rad skall resultatenheten upplösas i samband med bokslut och underskottet föras över till nästkommande år och övergå till nämnden.

Resultatenhet, som har avvecklats under 2003, kan inte föra över resultat till 2004. Enhetens utfall kommer att ingå i nämndens samlade resultat för 2003.

Budgetjusteringar

Under år 2003 finns inga extra resurser avsatta för nämndernas löpande verksamheter utöver prestationer och omstrukturering. Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjusteringar med 243,8 mnkr för ökade nettokostnader. Medlen finansieras dels ur Central medelsreserv med 161,2 mnkr, dels genom att ta i anspråk avsatta medel i tidigare års bokslut med 82,6 mnkr för stimulansbidrag till bl.a. äldreboenden och för ny- och ombyggnad av gruppboenden för fysiskt och psykiskt funktionshindrade samt för utbyggnad av förskolelokaler.

Från centralt avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m. omfördelas 19,0 mnkr till berörda nämnder.

Av bilaga 2 framgår nämndernas yrkanden till kommunstyrelsen och stadsledningskontorets tillstyrkta/avstyrkta budgetjusteringar.

Central medelsreserv

Prestationsförändringar

Stadsledningskontoret tillstyrker att nämndernas budgetar justeras för ökade nettokostnader med 143,5 mnkr för prestationsförändringar, varav stadsdelsnämnderna med 91,7 mnkr och utbildningsnämnden med 51,8 mnkr.

Särskilda insatser för nämnder med betydande underskott

I budget för 2003 har 100,0 mnkr reserverats i Central medelsreserv för omstruktureringar för stadsdelsnämnder med betydande underskott i verksamheten 2002. I avstämning av budget 2003 med anledning av nämndernas budget/verksamhetsplan medgavs budgetjustering med 42,7 mnkr och i tertialrapport 1 medgavs 41,2 mnkr. Stadsledningskontoret föreslår att stadsdelsnämnderna Kista, Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Östermalm och Liljeholmen

medges budgetjustering för ökade kostnader med sammanlagt 16,1 mnkr. Därmed har de 100,0 mnkr fördelats.

Övrigt

Därutöver tillstyrker stadsledningskontoret budgetjusteringar för ökade nettokostnader med 1,6 mnkr, som framgår av bilaga 2. I beloppet ingår bidrag till Stiftelsen Vetenskapsstaden.

Mottagande av lärarkandidater i stadens skolverksamheter

Kommunstyrelsen har den 18 december 2002, § 21 (dnr 200-3705/2002), beslutat att för kalenderåret 2003 utbetala 2 500 kronor i ersättning per lärarkandidat och termin som har verksamhetsförlagd utbildning i stadens skolor. Fördelning av medel till nämnderna sker i samband med tertialrapport 2. Med beaktande av beloppens storlek kommer ingen budgetjustering att göras utan medlen kommer att utbetalas i särskild ordning av stadsledningskontoret efter det att kommunstyrelsen har godkänt tertialrapport 2.

Fördelning av centralt avsatta medel under Kommunfullmäktige m.m.

Omstruktureringsåtgärder - personal

Totalt tillstyrks budgetjustering för ökade kostnader med 6,4 mnkr för omstrukturering till berörda nämnder.

Avveckling och omstrukturering av lokaler

I tertialrapport 1 begärde nämnderna budgetjustering med totalt 56,3 mnkr för ökade kostnader för avveckling och omstrukturering av lokaler och grundskoleinventarier. Kommunstyrelsen har medgivit budgetjustering med totalt 22,9 mnkr. I tertialrapport 2 har tillkommit ansökningar med ytterligare 2,4 mnkr. Dessutom återredovisas 3,5 mnkr av tidigare beviljade medel. I tertialrapport 2 tillstyrker stadsledningskontoret ytterligare budgetjusteringar med 14,9 mnkr. Efter återredovisning fördelas 11,4 mnkr till nämnderna.

Förskolor med höga hyreskostnader

I budget för 2003 har kommunfullmäktige beslutat att nämnder med hög förskolehyra skall tilldelas medel för detta. I tertialrapport 1 medgav kommunstyrelsen budgetjustering med totalt 11,5 mnkr till stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden. Inga ytterligare budgetjusteringar föreslås i tertialrapport 2.

Beställarstöd för skollokaler

I tertialrapport 1 begärde nämnderna budgetjustering med totalt 10,0 mnkr för ökade kostnader avseende beställarstöd för skollokaler. Kommunstyrelsen har medgivit budgetjustering med totalt 3,5 mnkr. I tertialrapport 2 har tillkommit ansökningar på ytterligare 5,8 mnkr. I tertialrapport 2 tillstyrker stadsledningskontoret budgetjustering med 1,2 mnkr.

Disposition av i tidigare bokslut avsatta medel

Stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av boenden inom äldreomsorg

I tertialrapport 1 begärde nämnderna totalt 144,5 mnkr i stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av äldreomsorgslokaler, varav 82,0 mnkr godkändes. I tertialrapport 2 har ansökningar om 37,3 mnkr tillkommit. Dessutom återredovisas 0,5 mnkr av tidigare beviljade medel. I tertialrapport 2 tillstyrker stadsledningskontoret ytterligare budgetjustering med 33,0 mnkr avseende stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av äldreboenden. Efter återredovisning tillstyrks att 32,5 mnkr fördelas till nämnderna. Start- och stimulansbidrag godkänns först då ny- eller ombyggnaden är slutförd. Bidrag till tomgångshyror och projekteringsstöd utgår under byggtiden.

Stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av särskilda boenden för fysiskt och psykiskt funktionshindrade

Kommunfullmäktige har beslutat om stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av gruppboenden för fysiskt och psykiskt funktionshindrade. Av beslutet framgår att bidrag skall sökas i särskilda ärenden. Kommunstyrelsens ekonomiskutskott behandlar därefter ansökan och belopp fördelas i kommande tertialrapport. I samband med tertialrapport 1 fördelades 29,7 mnkr och i tertialrapport 2 tillstyrks att 16,6 mnkr fördelas.

Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler

Kommunfullmäktige har beslutat om stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler. Dessa skall sökas i särskilda ärenden enligt samma princip som ovan. Då stimulansbidraget infördes under våren 2003 har denna hantering endast delvis påbörjats. I samband med tertialrapport 1 fördelades 9,5 mnkr och i tertialrapport 2 tillstyrks att 41,5 mnkr fördelas.

Ventilationsåtgärder i skollokaler

Kommunfullmäktige har beslutat om stimulansbidrag för ventilationsåtgärder i skolor. I samband med tertialrapport 1 fördelades 15,6 mnkr. Av dessa återredovisas 8,0 mnkr i tertialrapport 2 till följd av försening av projekt. Inga ytterligare medel föreslås fördelas.

Omslutningsförändringar

Nämnderna redovisar omslutningssökningar i tertialrapport 2 med 188,1 mnkr, varav 62,5 mnkr inom stadsdelsnämnderna. Omslutningsförändringarna avser främst försäljning av platser inom äldreomsorg och utbildning samt kompetensfonden. Nämndernas budgetar justeras med motsvarande belopp i enlighet med specifikation per nämnd i bilaga 2.

Finansiering

Skatter och statsbidrag

Kommunförbundets prognos per den 5 september 2003 visar en positiv slutavräkning för 2002 med 13,6 mnkr och en negativ slutavräkning för 2003 med 328,5 mnkr. Detta skulle medföra en försämring av årsutfallet för 2003 med 314,9 mnkr. Den negativa slutavräkningen motverkas delvis av den positiva

avvikelsen för Central medelsreserv som i huvudsak avser förskotterade skatteintäkter och statsbidrag 2003.

Slutavräkningen fastställs först i slutet av november 2003. Detta medför en osäkerhet i bedömningen av stadens resultat 2003 samt förutsättningar för stadens budget 2004. Tertialrapporten innehåller under övriga redovisningar även en beskrivning av stadens finansieringsutveckling inför 2004.

Begravningsavgift och avsättning till begravningsfond

Intäkterna från begravningsavgiften under Finansförvaltningen beräknas uppgå till 99,0 mnkr, vilket är 5,3 mnkr lägre än kyrkogårdsnämndens budgeterade nettokostnader. Över/underskott kan inte användas för annan kommunal verksamhet utan kommer i samband med stadens bokslut att avsättas till begravningsfonden.

Renhållningsnämnden

Nämnden beräknas inte nå budgetbalans under 2003 utan tvingas ta medel i anspråk av tidigare års balanserade överskott.

Räntenetto

Räntenettet visar en positiv avvikelse om 115,0 mnkr jämfört med budget. Avvikelsen beror i huvudsak på att stadens finansiella nettofordran är högre än vad som prognostiserades vid årets början.

Pensionsåtaganden

Kostnaderna för pensionsåtaganden inkl. pensionsskatt har i prognosen bedömts minska något.

Stora projekt som inte är investeringar

Ekonomisystemet

Kommunstyrelsen har beslutat godkänna tecknandet av ett avtal för nytt ekonomisystem med AGRESSO AB. Implementeringsfasen har påbörjats med de fyra pilotförvaltningarna och en preliminär tidsplan för genomförandet i samtliga förvaltningar har tagits fram.

Implementeringen beräknas pågå fram till årsskiftet 2005/2006. För projektet har 62 mnkr budgeterats för 2003 avseende upphandling och implementering. Eftersom projektet är något försenat beräknas ca 12 mnkr av de budgeterade projektmedlen ej förbrukas under 2003.

Uppföljning av investeringsplanen

Prognosen för stadens investeringsutgifter uppgår till 2 340,3 mnkr, vilket innebär minskade investeringsutgifter med 751,6 mnkr jämfört med investeringsplanen. Prognosen för stadens investeringsinkomster uppgår till 136,1 mnkr, vilket är en ökning med 52,8 mnkr. Minskningen av investeringsutgifterna härrör främst från gatu- och fastighetsnämnden och idrottsnämnden. Den centrala medelsreserven för investeringar är outnyttjad och ingår ej i an-

givna belopp. Stadsledningskontoret bedömer att utfallet för investeringsplanen kan bli något lägre än nämndernas prognoser.

Idrottsnämnden redovisar minskade nettoinvesteringsutgifter med 115,6 mnkr. Avvikelsen avser treårssatsningen på idrottsanläggningar men även förskjutningar för bl.a. Skanstullshallen, Sköndalshallen och Eriksdalsbadet, vilket delvis har beaktats i investeringsplan 2004 med inriktning för 2005 och 2006.

Avvikelserna i gatu- och fastighetsnämndens, exkl. fastighetsförvaltningen, investeringsplan med 400,5 mnkr i nettoinvesteringsutgifter härrör främst från förskjutningar av utgifter för planeringsprojekt samt ökade inkomster inom exploateringsverksamheten. Flera större projekt som Hammarby Gård och Gasverkstomten inväntar avslut i förhandlingar. Kommunfullmäktige har nyligen beslutat om genomförandet av Sjöstadporten. Marksaneringen i kv Lyftkranen har blivit försenad i avvaktan på miljödomstolens beslut som meddelades i april och breddningen av Akallavägen avvaktar bl.a. beslut om ny detaljplan.

Inom gatu- och fastighetsnämndens fastighetsförvaltning redovisas avvikelser i form av minskade investeringsutgifter med 264,5 mnkr. Avvikelsen utgörs bl.a. av en förmånlig upphandling av ombyggnaden av sjukhemmet Pilträdet 8 och minskade investeringsutgifter genom en förskjutning av ombyggnaden av Blackebergs sjukhem, vilket dock uppvägs av ökade investeringsutgifter för nybyggnaden av sjukhemmet Katrumpstullen. Resterande avvikelse i fastighetsförvaltningens investeringsplan härrör till största delen från planeringsprojekt och genom minskade utgifter p.g.a. förskjutningar för nybyggnad av förskolor och inom affärsområde kommersiellt. Avvikelsen inom affärsområde kommersiellt beror delvis på att gatu- och fastighetsnämnden beslutat att ej genomföra projektet Beridarebanan 10.

Försäljningsinkomster

Gatu- och fastighetsnämndens prognos för fastighetsförsäljningar är 89,7 mnkr, vilket är 485,3 mnkr lägre än försäljningsbetinget. I prognosen ingår avräkning av en försäljning från 2001 för ca 95 mnkr som ej har verkställts. Prognosen inkluderar även försäljning av småhustomträtter om ca 84 mnkr, vilket beräknas medföra realisationsförlust med ca 53 mnkr.

Övriga redovisningar

Kvalitetsutveckling

Den integrerade ledningen och styrningen omfattar stadens samtliga verksamheter. Nämnderna följer upp enheternas åtaganden och nämndens generella åtaganden. Åtaganden på alla nivåer skall utarbetas inom fastställd budget. I huvudsak bedömer nämnderna att de kommer att uppfylla sina generella åtaganden. Ett flertal nämnder kommer dock inte att göra detta inom fastställd budget.

Samtliga nämnder redovisar sitt arbete med det integrerade ledningssystemet. Formerna och omfattningen av arbetet varierar mellan nämnderna och inom

nämndernas olika verksamhetsområden. De flesta nämnder redovisar väl etablerade former för hur arbetet bedrivs t.ex. genom utvecklade samverkansformer, gemensamma bedömningsmallar, bedömningsgrupper och integrering av nämndens internkontroll.

Sammantaget redovisar nämnderna ett antal goda exempel på integrerad ledning och styrning.

Finansieringsutveckling

Stockholms stads inkomster består till ca två tredjedelar av skatteintäkter. Skatteintäkternas storlek bestäms av de beskattningsbara förvärvsinkomsterna, dvs. i huvudsak lönesummor inkl. förmåner, transfereringsinkomster (sjukpenning, arbetslöshetsersättning, pensioner m.m.) och inkomst av näringsverksamhet.

Lönesumman bestäms i sin tur huvudsakligen av utvecklingen av sysselsättningen (i antal arbetade timmar) och timlöneökningarna. Löneutvecklingen i ekonomin påverkar både stadens intäkter och kostnader.

I budget för år 2004 angavs att vissa faktorer var av särskilt intresse att följa upp under året med början i tertialrapport 2 för år 2003. En sådan redovisning görs nedan.

Arbetsmarknaden har utvecklats negativt de senaste åren, med en kraftigare nedgång i staden än i riket i stort.

<i>Sysselsättning^{*)}</i>	<i>2002</i>	<i>Första halvåret 2003</i>
Staden	78,6 %	77,2 %
Riket	74,9 %	74,1 %

*) Mätt i andel av arbetskraften

<i>Arbetslösa^{*)}</i>	<i>Första halvåret 2002</i>	<i>Första halvåret 2003</i>
Staden	3,4 %	3,8 %
Riket	3,7 %	4,3 %

*) Mätt i andel av befolkningen

Prognoser från Länsarbetsnämnden pekar på en fortsatt svag arbetsmarknad i Stockholmsregionen det närmaste året. Anmällda lediga platser minskar och arbetslösheten bland många välutbildade yrkesgrupper har ökat. Ett trendbrott till det sämre kan noteras för många konjunkturindikatorer för regionen.

	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>
Stadens relativa skattekraft ¹	126,2	125,8	125,5
Uppräkningstal skatteunderlag i staden (samt riket enligt regeringen)	4,5 % (5,0 %)	4,4 % (5,0 %)	4,5 % (3,5 %)
Befolkningsutveckling ²	+0,4%	+0,5%	+0,7%

¹ Den kommunalt beskattningsbara inkomsten per invånare i staden i relation till rikets. Mäts som ett index där riket=100

² Förändring av antalet invånare, 1 januari taxeringsåret, USK-prognos

Arbetsmarknadsläget innebär att Stockholm har en något svagare utveckling av det kommunala skatteunderlaget åren 2002-2003 än riket. Åren därefter beräknas dock ökningstakten för staden ligga i nivå med riket. Några faktorer som inger en viss osäkerhet är det kraftiga trendbrott som kunnat noteras för stadens del vad gäller flyttningsströmmar och förhållanden på arbetsmarknaden. Nedgången i konjunkturen i riket har drabbat Stockholmsregionen särskilt hårt.

Detta har inneburit att stadens skatteintäkter beräknas bli något lägre än vad som angavs i budgeten för år 2004. Stadsledningskontoret avser att återkomma med förslag till åtgärder i samband med Avstämning av budget 2004 med andledning av nämndernas budget/verksamhetsplaner.
